

Σάρολ Μπωντλαίρο

ΝΤΑΒΙΝΤ¹: Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΜΑΡΑ²*

Ο ΘΕΪΚΟΣ ΜΑΡΑ, με τὸ ἓνα του χέρι κρεμασμένο ἔξω ἀπὸ τὴν μπανιέρα συγκρατώντας χαλαρὰ τὴν τελευταία του γραφίδα ἀπὸ φτερό, τὸ στέρνο τρυπημένο ἀπὸ ἱερόσυλο τραῦμα, μόλις ἔχει ξεφυγήσει. Τὸ ἄλλο του χέρι, ἀκουμπισμένο στὸ πράσινο ἔδρανο ποὺ εἶναι τοποθετημένο μπροστὰ του, κρατᾷ ἀκόμα τὴ δόλια ἐπιστολή: «Πολίτη, ἀρκεῖ τὸ γεγονός ποὺ εἶμαι πολὺ δυστυχισμένη γιὰ νὰ δικαιουῖμαι τῆς μεγαλοθυμίας σας». Τὸ νερὸ τῆς μπανιέρας ἔχει κοκκινίσει ἀπὸ αἷμα, τὸ χαρτὶ εἶναι ματωμένο· στὸ πάτωμα βρῖσκεται ἓνα μεγάλο αἱματοβαμμένο μαχαίρι τῆς κουζίνας· σ' ἓνα ἄθλιο σανιδένιο βάθρο, ποὺ ἀποτελοῦσε ὅλο κι ὅλο τὴν ἐπίπλωση γραφείου τοῦ ἄοκνου δημοσιογράφου, διαβάζουμε: «Στὸν Μαρά, Νταβίντ». Ὅλες αὐτὲς οἱ λεπτομέρειες εἶναι ἱστορικές καὶ πραγματικές ὅπως ἓνα μυθιστόρημα τοῦ Μπαλζάκ³· τὸ δράμα εἶναι μπροστὰ μας, ζωντανὸ σὲ ὅλη του τὴν ἐλευσινὴ φρίκη, καὶ χάρις σ' ἓνα παράξενο κατόρθωμα, ποὺ κάνει τὴ ζωγραφικὴ αὐτὴ νὰ εἶναι τὸ ἀριστούργημα τοῦ Νταβίντ καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἀξιοθέατα τῆς σύγχρονης τέχνης, δὲν ἔχει τίποτα τὸ τετριμμένο οὔτε τὸ ποταπὸ. Τὸ ἐκπληκτικότερο σὲ τοῦτο τὸ ἀσυνήθιστο ποίημα εἶναι ὅτι ἔχει ζωγραφιστεῖ με ὑπέρμετρη γρηγοράδα· καὶ σὰν σκέφτεται κανεὶς τὴν ὁμορφιὰ τοῦ σχεδίου, δίκαια σαστίζει. Ὁ πίνακας αὐτὸς εἶναι ὁ ἄρτος τῶν ἰσχυρῶν καὶ ὁ θρίαμβος τῆς πνευματικότητας· σκληρὸς σὰν τὴ φύση, ἔχει ὅλο τὸ ἄρωμα τοῦ ιδεώδους. Ποιὰ νὰ ἦταν ἄραγε αὐτὴ ἡ ἀσχήμια, ποὺ ὁ ἅγιος Θάνατος τόσο γρήγορα τὴν ἐξάλειψε με τὴν ἄκρη τῆς φτερούγας του; Ὁ Μαρά μπορεῖ στὸ ἐξῆς νὰ ἀψηφῆσει τὸν Ἀπόλλωνα, ὁ Θάνατος μόλις τὸν ἀσπάστηκε με τὰ περιπαθῆ του χεῖλη, καὶ ἀναπαύεται στὴ γαλήνη τῆς μεταμόρφωσής του. Ὑπάρχει στὸ ἔργο αὐτὸ κάτι τὸ τρυφερὸ καὶ συνάμα σπαραχτικὸ· στὸν ψυχρὸ ἀγέρα αὐτοῦ τοῦ δωματίου, στοὺς κρύους αὐτοὺς τοίχους, γύρω ἀπ' αὐτὴ τὴν παγερὴ καὶ πένθιμη μπανιέρα, μιὰ ψυχὴ φτεροκοπάει. Θὰ μᾶς ἐπιτρέψετε ἐσεῖς, οἱ πολιτικοὶ ὄλων τῶν κομμάτων, νὰ συγκινηθοῦμε μπροστὰ στὸ ἀριστούργημα τοῦ Νταβίντ; Τοῦτος ὁ πίνακας ὑπῆρξε μιὰ προσφορὰ στὴ θρηνοῦσα πατρίδα, καὶ τὰ δάκρυά μας δὲν εἶναι ἐπικίνδυνα.

Λουὶ Νταβίντ, *Ἡ δολοφονία τοῦ Μαρά* (1793),
Βασιλικὰ Μουσεία, Βρυξέλλες.

---

1. Νταβίντ, Λουί (Louis David, Παρίσι 1748 - Βρυξέλλες 1852)· γάλλος ζωγράφος. Μέλος της Συμβατικής κατά τη Γαλλική επανάσταση, αναδείχτηκε κατόπιν σε ζωγράφο του Ναπολέοντα, ύστερα από την πτώση του οποίου εξορίστηκε. Τιμημένος με το Βραβείο της Ρώμης, υπήρξε αρχηγέτης της νεοκλασικής σχολής και κυρίαρχη μορφή της γαλλικής ζωγραφικής από το 1785 ως τον θάνατό του. Έκτός από τους μεγάλους πολυπρόσωπους πίνακες (*Η επιστροφή του Βρούτου*, *Η μεσολάβηση των Σαβίνων*, *Ο όρκος των Όρατιών*, *Η στέψη του Ναπολέοντα*, *Ο Ναπολέων διασχίζει τις Άλπεις*, *Είσοδος του Ναπολέοντα στο δημαρχείο κ.ά.*), φιλοτέχνησε και προσωπογραφίες. (Σ.τ.Μ.)

2. Μαρά, Ζαν-Πώλ (Jean-Paul Marat, Μπουντρού 1743 - Παρίσι 1793)· γάλλος πολιτικός. Γιατρός, ιδρυτής της εφημερίδας *L'Ami du peuple* (*Ο φίλος του λαού*), την οποία διάβαζαν οι Άβράκωτοι, αναδείχτηκε σε αδιάλλακτο συνήγορο των λαϊκών συμφερόντων. Αφού εξορίστηκε δύο φορές και απαγορεύτηκε η κυκλοφορία της εφημερίδας, επέστρεψε στη Γαλλία τον Αύγουστο του 1792. Ως εκπρόσωπος του Παρισιού στη Συμβατική, φήμισε υπέρ της εκτέλεσης του Λουδοβίκου ΙΣΤ΄. Κατόπιν ήρθε σε σύγκρουση με τους Γιρονδίνους και συνετέλεσε αποφασιστικά στην πτώση τους (2 Ιουνίου 1793). Δολοφονήθηκε τον επόμενο μήνα στο σπίτι του, μέσα στην μπανιέρα του, από την Σαρλότ Κορνταί. (Σ.τ.Μ.)

3. Μπαλζάκ, Ονορέ ντέ (Honoré de Balzac, Τοὺρ 1799 - Παρίσι 1850)· μέγας γάλλος λογοτέχνης. Το 1842 συγκέντρωσε σε μία ένότητα υπό τον γενικό τίτλο *Η ανθρώπινη κωμωδία* (*La Comédie humaine*) σειρές μυθιστορημάτων που παρουσιάζουν ένα πανόραμα της γαλλικής κοινωνίας από την Επανάσταση του 1789 ως την Ιουλιανή Μοναρχία. Περισσότερα από 2.000 πρόσωπα συνθέτουν την τοιχογραφία μιάς κοινωνίας έρμαιου των παθών της, ύποχειριου της εξουσίας του χρήματος και του Τύπου. Το έργο του αποτελείται από 90 μυθιστορήματα που ταξινομούνται στις κατηγορίες *Μελέτες των ήθων*, *Φιλοσοφικές μελέτες* και *Αναλυτικές μελέτες*. Έγραψε επίσης διηγήματα και θεατρικά έργα. (Σ.τ.Μ.)

---

* Το κείμενο αυτό πρωτοδημοσιεύτηκε στο περιοδικό *ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ*, τχ 16, Απρ.-Μάιος-Ιούν. 1987, σ. 21.

Ο σπουδαίος γάλλος ποιητής Σαρλ Μπωντλαίρ (Charles Baudelaire) γεννήθηκε το 1821 στο Παρίσι, όπου και πέθανε το 1867. Κληρονόμος του ρομαντισμού, πιστός στην παραδοσιακή προσωδία, εξέφρασε την τραγικότητα της ανθρώπινης μοίρας, αναζητώντας το αληθινό νόημα των πραγμάτων μέσω της ποιητικής δύναμης των συμβόλων. Η έκδοση της συλλογής του *Τὰ ἄνθη τοῦ κακοῦ* (*Les Fleurs du mal*, 1857) προκάλεσε σκάνδαλο, καθώς θεωρήθηκε ανήθικη και προσβλητική τῆς θρησκείας, τοῦ στοίχισε τὴν καταδίκη του γιὰ προσβολὴ τῆς δημοσίας αἰδοῦς. Τὰ ποιήματα τῆς συλλογῆς αὐτῆς διακρίνονται γιὰ τὴν τελειότητα τῆς μορφῆς, τὴ μελαγχολία καὶ τὸν ἰδιότυπο ἥδονισμό τους. Τὸ κριτικό ἔργο του (*Αἰσθητικὰ παράδοξα*, *Ἡ ρομαντικὴ τέχνη*, 1868) καὶ τὰ *Μικρὰ πεζοτράγουδα* (1869) ἀποτελοῦν θεμέλια τοῦ στοχασμοῦ γύρω ἀπὸ τὴ νεωτερικότητα. (Σ.τ.Μ.)